

Boží hod vánoční 2023

TAJEMSTVÍ ZVE K OBJEVOVÁNÍ

1. Timoteovi 3,16

K Vánocům patří tajemno, to vnímáme skoro všichni, věřící i nevěřící. Sám biblický příběh tomu nahrává a pokud ne dost, nebo pokud se s ním lidé úplně minou, nahradí si ho pohádkami. Je zajímavé, jak jsme u nás pohádkami až posedlí. Možná proto, že v nich dobro vyhraje, prostý Honza z lidu se stane hlavou království, vychytralí zlodějníci ostrouhají a láska zvítězí. Říkáme si, tak to má být, tady jsou věci jaksi v pořádku...

Jenže náš svět má do pohádky hodně daleko. Před několika dny jsme to až příliš brutálně zakusili. Zlo ukázalo svou sílu a i když bylo přemoženo, zanechalo krvavé stopy. A taky otázky, jak k něčemu takovému mohlo dojít? Navíc před Vánocemi. Řada lidí je letos neslaví vůbec, nebo pro ně dostaly jiný tón, bez radosti a veselosti. Do minulého týdne bychom si to neuměli představit. Ale možná nám toto neštěstí přiblíží vánoční příběh ze strany, kterou jsme dosud moc nevnímali. Lidství, které na sebe Bůh vzal, jej muselo pořádně bolet. Nebyla to žádná idyla. Tu si pravidelně navozujeme my, Bůh žije v tvrdé realitě. Pro nás možná překvapivě.

Proto kniha Timoteova píše o velkém tajemství. Propojení Božího příběhu s lidským je velkým napínavým tajemstvím. Něčím, co se nedá popsat několika slovy. I když se o to biblická evangelia snažila, vyhmátla jen střípek toho všeho. Asi proto, abychom my sami objevovali další střípky a detaily Božího jednání. Do světa vstupuje Boží syn, Ježíš, jako ten, kdo spojuje člověka s Bohem, kdo přináší do chaosu světa pokoj, zažihá světlo a zároveň vzbuzuje otázku: Kdo to je? Ten příběh, plný andělských zpěvů, pastýřů, komety na obloze je něco jiného než pohádka, na kterou koukáme, dojíme se a zpestříme si tak sváteční večer. Ten příběh je především plný tajemství, které provokuje k jeho objevování. Na jeho konci není happy end v podobě dvou zamilovaných lidí, kteří se našli a po zdolání všech protivenství následuje tečka v podobě svatební veselky.

Vánoční příběh má na konci dvojtečku. Vypráví o jednom zamilovaném, o Bohu, který hledá blízkého člověka a dělá všechno pro to, aby se s ním sblížil. Stal se jedním z nás. Narodil se jako člověk a jeho příběh pokračuje s námi. Tím hodně zariskoval. Ztratil se v davu jiných lidí. Být člověkem, to dnes nikoho neohromí. Někdo se občas dojme nad jezulátkem, zanotuje si „jak jsi krásné neviňátko, vprostřed bídy, nebožátko“ a to je tak vše. Takhle sis to, Bože představoval? Bůh zariskoval. Vsadil na to, že půjde-li lidem naproti, začne takové tajemství přitahovat pozornost. Jenže zrovna v Čechách to má hodně těžké.

Boží pohyb to ale nezastaví. Jeho příběh nepřestává podněcovat ke hledání. „Tajemství zbožnosti je veliké: Bůh byl zjeven v těle, ukázán andělům, byl přijat ve světě a vyzvednut do slávy.“ To velké tajemství spočívá v propojení Božího a lidského příběhu (zjeven v těle, ukázán andělům; přijat ve světě, vyzvednut do slávy). Nejde tolik o tajemno, ale opravdu o tajemství; a každé tajemství má v sobě zakódováno, že chce být odkrýváno, objevováno a přijímáno. Pán Bůh se nám nenabízí jako rohlík na pultu, ani jen jako kousek chleba při vysluhování večere Páně, nýbrž jako ten, po kterém se lidé zvědavě ptají, přemýšlejí, nechávají se jím oslovit, nebo třeba jen lehce dotknout. Ve chvílích pohody a možná ještě silněji v okamžiku běsnění, které zasévá zmar a bolest. Bůh nepřestává být se mnou, jen ne vždy o tom vím.

Kdo je vlastně Ježíš, zvaný Kristus? A co má se mnou společného? K takovým otázkám zvou Vánoce. V jejich příběhu se objevuje spousta nejrůznějších postav, bývají zobrazovány v lidových betlémech. Většina z nich přišla k místu, kde se Ježíš narodil, něco mu přinesly a zase šly po svých. Nevíme, co to setkání s nimi udělalo. Přišli a zase zmizeli. Jakoby někdo zavítal do kostela, hodil pár drobných do kasičky a zase šel pryč, aniž by se jej něco uvnitř dotklo a něco s ním udělalo. Ovšem jedna postava dala najevo, jak to všechno s ní pohnulo: Marie, matka Ježíšova. „Všechno to v mysli zachovávala a rozvažovala o tom.“ Nebylo jí hned jasné, co se přihodilo a co se ještě stane. Ale rozvažovala o tom, co zaslechla, skládala to ve svém srdci. Aby pak naplno prožila, jak skrze ni Ježíš přišel na svět a jak se Boží cesta propojila s její.

Marie je pro nás velkou inspirací. Její poslušnost a ještě víc její rozvažování. Boží vánoční aktivita, tajemství narození Božího syna, nenechává lidi v klidu a vzbuzuje otázky. Kdo je pro mě, pro nás Ježíš Kristus? I další dějiny křesťanství jsou plné takových otázek a pokusů o odpověď. Rád bych uvedl jeden příklad z minulosti, z 5.století, kdy si lidé v církvi ujasňovali a formulovali své vyznání víry tak, aby dokázalo spojovat rozšiřující se církve a ubránilo se před cizími kultury. Znovu šlo právě o otázku, kdo je Ježíš Kristus. V jakém smyslu byl Ježíš zároveň Bůh a zároveň člověk? Církev v tom nebyla jednotná, přely se spolu různé skupiny, jedni viděli v Ježíši Boha i člověka, další tvrdili, že Ježíš byl jen a jen Bohem, pouze v lidské podobě. Nám to dnes připadá malicherné, vzdálené, ale tehdy lidé vnímali, že jde o základ křesťanského vyznání víry a usilovně hledali pravou a věrohodnou odpověď. Základ, na kterém mohou dál stavět. Než k odpovědi dospěli, mnohokrát se pohádali a vylučovali z církve. Až byl svolán 4.ekumenický koncil v Chalcedonu (r.451), kde se podařilo dospět k vyznání, které platí podnes: „Vyznáváme jednoho a téhož Syna, našeho Pána Ježíše Krista, jak dokonalého v božství, tak dokonalého v lidství, skutečně Boha a skutečně člověka, soupodstatného s Otcem co do božství a soupodstatného s námi co do lidství.“

K takovému hledání biblických postav, koncilních otců a dalších generací se přidáváme i my. Jako Marie rozvažovala ve svém srdci, jako zápolili účastníci církevních sněmů o trefné a věrohodné vyznání víry, jako reagovaly na Boží tajemnou přítomnost další generace, tak i my. I nás to tajemství nechce nechat v klidu. Je v něm obrovský náboj: Vyzývá k objevování, k hledání odpovědi na to, kým je pro nás Ježíš Kristus. Svým narozením se s námi ztotožnil a my objevujeme, jak nese s námi naši bolest i radost a do zmaru vnáší světlo a naději. Může v nás po nedávných událostech doznívat šok, strach, nejistota, ale důležité je, že Bůh je v pohybu za námi, je s námi a my objevujeme tajemnou Boží moc, která je silnější než nejtemnější zlo. Takové hledání a nacházení dává našemu životu dobrý směr a správné napětí.

Bratři a sestry, přeji vám takto napínavé a povzbudivé Vánoce. Ať oslava Ježíšova narození nám pomáhá objevovat Boží blízkost a lásku ve všem, co prožíváme. Bůh se stal člověkem, duchovní oblast propojil s pozemskou. A my si můžeme propojit, co se zdá daleko od sebe. Bůh přebývá nejen tam, kde vládne klid a pokoj, ale i uprostřed nepokoje, stresu a zármutku. Bůh je tady v kostele, ale i tam, kde lidé prožívají bolest a samotu. Bůh je se mnou v osobní modlitbě, v tichu, ale taky ve společenství a organizaci církve. Bůh to vše propojuje a provokuje, abychom tajemství jeho přítomnosti hledali a objevovali. Aby byly Vánoce požehnanou dvojtečkou, která nechává Ježíšův příběh splynout s naším. Amen